

Gyve
Nimas
be

FRÉDÉRIC

BEIGBEDER

Papai-
gos

Gyve
Niimas
FRÉDÉRIC *be* BEIGBEDER
Papai-
gos

Iš prancūzų kalbos vertė
Inga Tuliševskaitė

VILNIUS 2018

Frédéric BEIGBEDER
UNE VIE SANS FIN
Grasset & Fasquelle, Paris, 2018

Cet ouvrage, publié dans le cadre du programme d'aide à la publication
«Oscar Milosz», bénéficie du soutien de l'Institut français.

Knygos leidimą remia Prancūzų Institutas
(O. Milašiaus programa knygų leidybai remti).

INSTITUT
FRANÇAIS
LITUANIE

Leidinio bibliografinė informacija pateikiama Lietuvos nacionalinės Martyno Mažvydo bibliotekos Nacionalinės bibliografijos duomenų banke (NBDB).

Šį leidinį draudžiama atgaminti bet kokia forma ar būdu, viešai skelbti, taip pat padaryti viešai prieinamą kompiuterių tinklais (internete), išleisti ir versti, platinti jo originalą ar kopijas: parduoti, nuomoti, teikti panaudai ar kitaip perduoti nuosavybėn.

Draudžiama šį kūrinį, esantį bibliotekose, mokymo įstaigose, muziejuose arba archyvuose, mokslinių tyrimų ar asmeninių studijų tikslais atgaminti, viešai skelbti ar padaryti visiems prieinamą kompiuterių tinklais tam skirtuose terminaluose tų įstaigų patalpose.

© Frédéric Beigbeder et les Éditions Grasset & Fasquelle, 2018
© Inga Tuliševskaitė, vertimas į lietuvių kalbą, 2018
© „Tyto alba“, 2018

ISBN 978-609-466-343-7

„Te Visagalis Dievas būna mums
gailestingas, teatleidžia mūsų kaltes ir
duoda amžinąjį gyvenimą. Amen.“

KATALIKŲ PAMALDŲ MIŠIOLAS

„Mes mylime mirtį lygiai taip pat,
kaip jūs mylite gyvenimą.“

OSAMA BIN LADENAS

„Tebus jų devyni šimtai devyniasdešimt
penki milijonai, o aš tik vienas – vis tiek
jie klysta, Lola, o aš esu teišus, nes tik aš
vienas žinau tai, ko noriu: nenoriu mirti.“

LOUIS-FERDINAND CÉLINE
„Kelionė į nakties pakraštį“

MAŽAS SAVOTIŠKAI SVARBUS PATIKSLINIMAS

„Skirtumas tarp fikcijos ir tikrovės tas, kad fikcija turi būti verta pasitikėjimo“, pasakė Markas Twainas. Bet ką daryti, jei tikrovė jau ne tokia? Šiandien fikcija mažiau beprotiška už mokslą. Prieš jus – „*science non-fiction*“ kūrinys, romanas, kuriame aprašyti moksliniai tyrimai buvo publikuoti žurnaluose *Science* arba *Nature*. Pokalbiai su realiais medikais, tyrinėtojais, biologais ir genetikais jame užfiksuoti lygiai taip, kaip buvo užrašyti nuo 2015-ųjų iki 2017-ųjų metų. Visi pateikti asmenų vardai ar įmonių pavadinimai, adresai, atradimai, startuoliai, įranga, vaistai ir ligoninės tikrai egzistuoja. Pakeičiau tik savo artimųjų vardus – nenorėjau jiems sukelti nepatogumų.

Pradėdamas šį žmogaus nemirtingumo tyrimą neišsivaizdavau, kur jis mane nuves.

Autorius neprisiima jokios atsakomybės dėl šios knygos pasekmių žmonių giminei (bendrai) ir jos skaitytojo gyvenimo trukmei (konkrečiai).

F. B.

1.
**Numirti
néra
pasirinkimas**

„Mirti, kokia kvailystė.“

FRANCISAS BACONAS
FRANCISUI GIACOBETTI
(1991-ųjų rugsėjis)

Kai dangus giedras – kiekvieną naktį galima matyti mirtį. Treikia pakelti akis. Mirusių žvaigždžių šviesa skverbiasi kiaurai galaktikos. Tolimos, prieš tūkstančius metų išnykusios žvaigždės užsispyrė priminti mums apie save dangaus skliaute. Kartais nutinka, kad paskambinu kokiam ką tik palaidotam žmogui ir atsakiklyje išgirstu jo išlikusį balsą. Tai kelia paradoksalią jausmą. Kiek reikia laiko, kad išblėstų užgesusios žvaigždės šviesa? Po kelių savaičių telefonų kompanija ištrina įrašą mirusiojo atsakiklyje? Mirtį ir išnykimą skiria tam tikras laiko tarpas: žvaigždės įrodo, kad galima žibėti ir mirus. Po šio *light gap* neišvengiamai ateina akimirka, kai užgesusios saulės šviesa suplasta lyg žvakės liepsnelė prieš pabaigą. Spindulys dvejoja, žvaigždė pavargsta, atsakiklis nutyla, liepsna virpa. Įdėmiai įsižiūrėję į mirtį pamatysime, kad mirusios žvaigždės žėri truputį blankiau už gyvasias saules. Jų aureolė blanksta, jos tviska vis silpniau. Mirusi žvaigždė ima žybčioti lyg siųstų mums pranešimą apie ištikusią nelaimę... Ji kabinasi į gyvenimą.

Mano prisikėlimas prasidėjo Paryžiuje, teroristinių išpuolių kvartale, dieną, kai oro užterštumas smulkiosiomis dalelėmis pasiekė aukščiausią tašką. Nusivedžiau dukrą į neobistro, pavadinimą *Jouvence*. Ji valgė gilėmis mitusių ispaniškų juodųjų kiaulių dešrą, o aš gėriau *Hendrick's* džiną su toniku ir agurko griežinėliais. Kai buvo išrastas išmanusis telefonas, atpratome kalbėtis. Ji skaitė savo *WhatsApp*, o aš apžiūrinėjau top modelius *Instagram*. Paklausiau, kokios dovanos labiausiai norėtų gimtadieniui. Ji atsakė: „Asmenukės su Robertu Pattinsonu.“ Iš pradžių sutrikau. Paskui pagalvojau, kad ir aš pats, būdamas televizijos laidų vedėju, prašau asmenukių. Tipas, prieš kamerą kamantinėjantis aktorius, dainininkas, sportininkas ir politikas, nedaro nieko kito, kaip tik fotografuojasi su už jį daug įdomesnėmis garsenybėmis. Kita vertus, man išėjus į gatvę praeiviai prašo leidimo padaryti asmenukes su manim, ir aš mielai sutinku, nes pats ką tik buvau tai daręs prožektorių nušviestoje studijoje. Visi mes gyvenam tą patį negyvenimą, trokštame spindėti kitų šviesoje. Šiuolaikinis žmogus – tai 75 000 milijardų ląstelių kratynys, kuris norėtų būti konvertuotas į pikselius.

Socialiniuose tinkluose viešinamos asmenukės yra naujoji mūsų laikų ideologija. Pasak italų rašytojo Andrea'o Inglese'o, „nuolatinis savęs reklamavimas yra vienintele teisėta aistra“. Kiekviena asmenukė – tai griežta aristokratinės hierarchijos išraiška. Vienišiaus asmenukės prie paminklo ar gamtovaizdžio fone reiškia: „aš čia lankiausi, o tu – ne.“ Asmenukė yra vaizdinis gyvenimo aprašymas, e. vizitinė kortelė, socialinis laiptelis. Asmenukė greta kokios nors garsenybės jau turi daugiau prasmių. Toks asmenukininkas siekia įrodyti, kad buvo sutikęs kažką įžymesnį už savo kaimyną. Niekas neprašo asmenukės su anonimu, nebent šis turėtų kokią fizinę keistenybę: būtų neūžauga, žmogus-dramblys, sirgtų hidrocefalija ar turėtų apdegusį kūną. Asmenukė – tai ne tik meilės prisipažinimas, bet ir tapatybės liudijimas („the medium is the message“ – išprašavo McLuhanas, neįsivaizdavęs, kad visi taps medijomis). Pavišindamas asmenukę su Marion Cotillard, pareiškiu visai ką kita, nei įsiamžinęs prie Amélie Nothomb. Asmenukė leidžia prisistatyti: žiūrėkit, koks aš gražus prie šito paminklo, su šituo žmogumi, šitoje šalyje, šitame paplūdimyje – ir dar jums rodau liežuvį. Dabar jau geriau mane pažįstat: štai tįsau saulėje, pozuuju uždėjęs pirštą ant Eiffelio bokšto antenos, prilaikau Pizos bokštą, kad nenugriūtų, keliauju, nevertinu savęs rimtai, egzistuoju todėl, kad sutikau kokią nors įžymybę. Asmenukė – tai bandymas išgarsėti, pradurti aristokratijos burbulą. Asmenukė – tai komunizmas, ji yra pėstininko ginklas mūsųje dėl apžavų. Pozuojama ne prie bet ko, siekiama, kad kita asmenybė apgaubtų ir tave patį. Nuotrauka su kuo nors iš „people“ yra

* „medija yra pranešimas“ (*angl.*).

kanibalizmo forma – ji praryja žvaigždės aurą. Ji įveda mane į naują orbitą. Asmenukė yra savimyliškos epochos naujakalbė – ji pakeičia dekartiškąjį *cogito*. „Mąstau, vadinasi, esu“ tampa „Pozuoju, vadinasi, esu“. Nusifotografavęs su Leonardo DiCaprio, esu pranašesnis už tave, pozuojantį viso labo šalia savo motinos slidinėjimo kurorte. Kita vertus, tavo motina irgi mielai nusifotografuotų su DiCaprio. O DiCaprio – su popiežiumi. O popiežius – su vaiku, turinčiu Dauno sindromą. Ar tai reiškia, kad pasaulyje svarbiausias žmogus yra vaikas su Dauno sindromu? Ne, suklydau: popiežius yra išimtis, patvirtinanti taisyklę, kad didžiausia šlovė – mobiliojo telefono nuotraukoje. Popiežius sugriovė egoaristokratinio snobizmo sistemą, kurią 1506-aisiais pradėjo Düreris, paveiksle „Rožinio Švenčiausioji Mergelė“ save nutapęs virš Švenčiausios Marijos, Dievo Motinos.

Taigi asmenukių logiką galėtume reziumuoti taip: Bénabaras norėtų asmenukės su Bono, tačiau Bono nenorėtų asmenukės su Bénabaru. Todėl visi visose viso pasaulio gatvėse kasdien kyla į naują klasių kovą, kurios vienintelis tikslas – dominuoti viešumoje, demonstruoti didžiausią populiarumą, kilti šlovės laiptais. Ši kova pasireiškia kiekvieno žmogaus turimo MTV (Medijų Triukšmo Vienetas) skaičiaus palyginimu: pasirodymas televizijoje ar pasisakymas per radiją, nuotraukos spaudoje, *laikai Facebook*, peržiūros *YouTube*, retvytai ir taip toliau. Šioje kovoje su anonimiškumu lengva suskaičiuoti taškus, todėl laimėtojai iš aukšto žiūri į pralaimėjusiuosius. Tokį naująjį smurtą siūlau pavadinti *selfizmu*. Tai yra pasaulinis karas be kariuomenės, nuolatinis, nesiekiantis paliaubų, vykstantis ištiesą parą, toks, kurį Thomas Hobbesas apibrėžė kaip „karą visų prieš visus“.

„bellum omnium contra omnes“, kuris pagaliau yra techniškai organizuotas ir akimirksniu apskaičiuojamas. Per pirmąją spaudos konferenciją po prisiekimo, 2017-ųjų sausį, Jungtinių Amerikos Valstijų prezidentas Donaldas Trumpas nekalbėjo nei apie Amerikos viziją, nei apie ateities pasaulio geopolitiką – jis tik palygino savo inauguracijos ceremonijos žiūrovų skaičių su pirmtako inauguracijos ceremonijos žiūrovų skaičiumi. Toje egzistencinėje kovoje nebuvau išimtis: be galo didžiudamasis savajame *fan-page* paviešinau asmenukes su Jacques'u Dutroncu ar Davidu Bowie ir surinkau 135 000 „patinka“. Nepaisant to, štai jau penkias dešimtis metų manau esantis visiškai vienišius. Susitinku su žmonėmis tik dėl asmenukų ar laidose. Toks vienatvės ir šurmulio kaitaliojimas saugo mane nuo visų nemalonių klausimų apie gyvenimo prasmę.

Kartais vienintelis būdas patikrinti, kad esu gyvas – tai savo *Facebook* paskyroje pažiūrėti, kiek žmonių *laikino* mano paskutinį postą. Pamatęs virš 100 000 *laikų*, kartais patiriu erekciją.

Tačiau tą vakarą sunerimau dėl savo dukros todėl, kad ji nesvajotų nei pabučiuoti Robertą Pattinsoną, nei su juo pasikalbėti ar susipažinti. Ji tetroško parodyti jo veidą šalia savojo socialiniuose tinkluose, kad įrodytų draugėms tikrai jį sutikusi. Visi mes, kaip ir ji, bėgame tose pašėlusiose lenktynėse. Maži ar dideli, jauni ar seni, turtingi ar vargšai, garsūs ar nežinomi – paviešinta nuotrauka visiems tapo svarbesnė už parašą ant čekio ar santuokos liudijimo. Geidžiame būti atpažinti iš veido. Didžioji dalis žemiečių rėkia į tuštumą savo nepasotinamą poreikį būti matomi ar bent pastebėti. Siekiame būti įvertinti. Mūsų veidas ištroškęs spragtelėjimų. Ir jei aš turiu daugiau *laikų* už tave – tai liudija mano sėkmę, lygiai kaip televizijos laidos, su-

rinkusios gausesnį žiūrovų skaičių, vedėjas mano esąs didesnis jų numylėtinis nei jo kolegos. Tokia yra asmenukininko logika: sutriuškinti kitą maksimizuojant publikos meilę. Štai kas atsitiko įvykus skaitmeninei revoliucijai: egocentrizmas virto pasauline ideologija. Kadangi negalime kaip nors paveikti pasaulio, mums lieka tik asmeninė perspektyva. Kadaisė įtaką darė dvariškiečiai, paskui – kino žvaigždės, bet nuo tada, kai kiekvienas žmogus yra medija, visi nori daryti įtaką savo artimui. Visur.

Kai Robertas Pattinsonas atvyko į Kanus, filmo *Maps to the Stars* pristatymą, negalėdamas suveikti Romy asmenukės su juo, galiausiai iškaulijau nuotrauką su dedikacija. Mano laidos kambarėlyje jis raudonu flomasteriu užrašė ant iš *Vogue* išplėštos savo nuotraukos: „To Romy with love xoxoxo Bob.“ Vietoj padėkos ji tepasakė:

– Prisiek, kad ne pats pasirašei ant nuotraukos.

Pagimdėme abejojančiųjų kartą. Bet labiausiai mane užgavo tai, kad niekada niekada gyvenime mano dukra nėra prašiusi asmenukės su savo tėvu.

Tais metais mano motiną ištiko infarktas, o tėvas nukrito viešbučio fojė. Tapau nuolatinis Paryžiaus ligoninių lankytoju. Ten sužinojau, kas yra kraujagyslės stentas, ir atradau, kad egzistuoja titaniniai kelio protezai. Pradėjau nekęsti senatvės, tos kars-to priemenės. Turėjau labai brangiai apmokamą darbą, gražią dešimties metų dukrą, butą per tris aukštus Paryžiaus centre ir hibridinį *BMW* automobilį. Neskubėjau prarasti visų tų gėrybių. Kai sugrįžau iš ligoninės, Romy įėjo į virtuvę klausiamai pakeltu antakiu.

– Tėti, jei teisingai suprantu, visi žmonės miršta? Pirmiausia senelis ir senelė, paskui mama, tu, aš, gyvūnai, medžiai ir gėlės?

Romy žiūrėjo į mane lyg būčiau Dievas, nors buvau tik vienišas tėvas, greituoju būdu išeinantis širdies kraujagyslių chirurgijos ir ortopedijos skyrių lankymo kursą. Turėjau liautis tirpdęs leksomilio piliules savo rytinėje kokakolos stiklinėje, kad rasčiau išeitį iš jos nerimo. Gėda prisipažinti, bet niekada negalvojau, kad mano tėvas ir motina vieną dieną sulauks aštuoniasdešimties, vėliau ateis mano eilė, paskui – Romy. Neišmaniau nei matematikos, nei senatvės. Du žydri rutuliai po šviesia tobulos lėlytės plaukų kupeta tarp mikrobangų krosne-

lės ir burzgiančio šaldytuvo pradėjo šlapti. Atsiminiau, kaip ji pratrūko tądien, kai jos motina jai pasakė, kad Kalėdų Senelio nėra, – Romy nekenčia melo. Tuomet ji pridūrė dar vieną mielą sakinį:

– Tėti, nenoriu, kad mirtum...

Kaip malonu nusimesti kiautą... Šįkart aprasojau aš, įkniaubęs nosį į jos mandarinų ir žaliųjų citrinų šampūnu dvelkiantį švelnumą. Niekaip nepajėgiau suprasti, kaip toks bjaurus vyras galėjo sutverti tokią gražią dukrą.

– Brangioji, nesijaudink, – atsakiau, – nuo šios akimirkos niekas nebemirs.

Buvo gražu į mus žiūrėti, kaip dažnai būna žiūrint į liūdnius žmones. Nelaimė padailina žvilgsnį. Visos laimingos šeimos panašios viena į kitą, rašė Tolstojus *Anos Kareninos* pradžioje, ir pridūrė, kad kiekviena nelaiminga šeima nelaiminga savaip. Nesutinku: mirtis yra banali nelaimė. Atsikrenkščiau, kaip dar davado mano kariškis senelis, pajutęs, kad atėjo laikas įvesti namuose tvarką.

– Širdele, tu labai klysti. Tas tiesa, kad tūkstančius metų žmonės, gyvūnai ir medžiai mirdavo, tačiau to daugiau nebus, pradedant mumis.

Man liko tik tesėti tą neapdairų pažadą.

Romy be galo nudžiugo sužinojusi, kad važiuosime į Genomo kliniką Šveicarijoje.

– Valgysim fondiu?

Tai buvo jos mėgstamiausias patiekalas. Nuotykis prasidėjo Ženevoje susitikimu su profesoriumi Stylianos'u Antonarakis'u. Prisistačiau kaip norintis paruošti laidą apie nemirtinumą, ir man pavyko susitarti dėl pokalbio su šiuo mokslininku graiku, kad jis mums paaiškintų, kaip dezoksiribonukleorūgšties modifikacijos gali prailginti mūsų gyvenimą. Tą savaitę man priklausė rūpintis dukra, todėl nusivežiau ir ją. Transhumanistų publikacijos man pakišo mintį surengti pašnekesį apie „mirties mirtį“, kuriame dalyvautų Laurent'as Alexandre'as, Stylianos Antonarakis, Lucasas Ferry, Dimitry Itskovas, Mathieu Terence'as ir Sergejus Brinas iš *Google*.

Romy susmukusi miegojo taksi, šiam važiuojant palei Lemano ežerą. Ant Juros kalnų grandinės it skaidraus rūko lavina sruvo debesys, ir tik viena snieguota viršukalnė tviskėjo saulėje. Tas baltas peizažas įkvėpė Mary Shelley parašyti *Frankenšteiną*. Ar Ženeva atsitiktinai tapo tuo miestu, kuriame profesorius Antonarakis genetiškai manipuliavo žmogaus DNR? Šveicarijoje,

kruopščiausių laikrodininkų tėvynėje, nėra nieko atsitiktinio. Diodačių viloje 1816-aisiais Mary Shelley pajuto visą šio miesto šiurpą. Jo ramybė ir taika pagrįsta išoriniu racionalizmu. Rami Šveicarija man visada atrodė klaidinanti klišė, ypač po kelių šampano įkvėptų muštynių *Baroque Club*.

Ženeva – tai gerasis Rousseau laukinis, kurį prijaukino Calvinas: visa Helvetija žino, kad jis rizikuoja prasmegti bedugnėn, suledėti tarpeklyje ar paskęsti kalnų ežere. Mano vaikystės prisiminimuose Šveicarija – tai kraštas su pašėlusiais Naujųjų metų sutikimais Verbjė didžiojoje aikštėje, keistomis gegutėmis, pasakiškais kalnų nameliais naktį, tuščiais rūmais ir slėniais, kuriuose vaidenasi rūkai ir kur nuo šalčio gelbsti tik kriausių degtinė. Ženeva, „protestantiškoji Roma“, gedinti savo bankų paslapties, man atrodo tinkama Ligne princo minties „Protas dažnai – tik nelemta kančia“ iliustracija. Šveicarijoje man patinka po sniegu rusenanti ugnis, paslėpta beprotybė, kryptinga isterija. Tokiame policijos kontroliuojamame pasaulyje gyvenimas kiekvieną akimirką gali apsiversti. Juk ne veltui Ženevos pavadinime yra žodis „genas“: sveiki atvykę į šalį, visada troškusių kontroliuoti žmoniją. Ežero pakrantė nusmaigstyta plakatais, skelbiančiais apie Martino Bodmero fonde Kolonji miestelyje surengtą parodą *Frankenšteinas, tamsybių padaras* – buvau tikras, kad aplink vandens fontaną ežere be garso čiuožiančiuose *Bentley* automobiliuose tūno santūrios pabaisos.

– Tėti, galėsime eiti į tą parodą?

– Turim svarbesnių reikalų.

Cafe du Soleil patiektas griujero ir vašreno sūrių fondiu buvo kone lengvas. Negalima nė lyginti su riebia geltona mase,

kurią tenka ryti Paryžiuje. Mirkydama jame duonos gabalėlius mano dukra džiugiai vaitojo.

- Ojej! Kaip šeniai taip škaniai valgiau! Mmmm!
- Nekalbėk pilna burna.
- Aš nekalbu, aš onomatopėjinu.

Romy genai puikūs: iš mano pusės ji – ilgos iš Bearno kilusios daktarų giminės palikuonė, o iš savo motinos paveldėjo nepaprastai kūrybišką žodyną. Kol gyvenom kartu, Karolina dažnai versdavo daiktavardžius veiksmazodžiais. Kasdien sukurdavo naujų žodžių: popiet eisiu *pilatintis*, šįvakar *kininsiuos*. Kada nors kai kurie iš tų naujadarų papildys žodyną, kaip *čipsterizuoti* ar *instagraminti*. Nutarusi manim atsikratyti, Karolina pasakė ne „aš tave palieku“, o „atėjo laikas *splitintis*“. Žinoma, šveicariškas fondu nėra patiekalas, rekomenduojamas Pasaulinės sveikatos organizacijos (būstinės adresas: 20 avenue Appia, 1211 Genève 27), ypač vakarienei. Tačiau Romy palaima buvo svarbiau už mūsų nemirtingumą. Apsistojome *La Réserve*, prabangiame viešbutyje prie Lemano ežero, ir kol sklaidžiau viešbučio SPA brošiūrą, siūlančią *anti-aging* programą su mano *bio-individuality* genetinė diagnostika, mažylė užsnūdo ant aksomu apmuštos sofos, kurią šiam viešbučiui parinko Jacques'as Garcia.

Ženevos universitetinės ligoninės fojė riogsojo seni rentgeno aparatai, keistos atgyvenos, skenerių protėviai. Septintojo dešimtmečio branduolinis mokslas užleido vietą mikroskopinėms, ne tokioms griozdiškoms manipuliacijoms. Lauke, ant žolės, būreliais sėdinėjo medicinos studentai, o viduje jauni in-

ternai baltais chalatais būriavosi aplink burbuliuojančius buteliukus, mėgintuvėlius ir ląsteles. Visi čia buvo įpratę prijaukinti žmogų, ištaisyti *Homo sapiens* ydas, o net ir tą seną stuburinę patobulinti. Šveicarija žinojo, kad žmogus nuo gimimo yra netobulas, todėl pasitikėjo postžmonija. Laimė priminė žavų universiteto miestelį, ateitis atrodė kaip *teen movie* medicinos aplinkoje. Romy atrodė pakerėta: ligoninės parkelyje pamatė aikštelę su sūpynėmis, trapecija, žiedais ir turniketu.

Medicinos fakulteto Genetinės medicinos departamentas buvo įsikūręs devintame aukšte. Profesorius Stylianos Antonarakis tamsiai žalios spalvos polo marškinėliais priminė ne daktarą Faustą, o Paulo Coelho ir Anthony Hopkinso hibridą. Geranoriškas kaip pirmasis, žavus kaip antrasis. Aiškindamas, kaip žmonija linksmai ir džiaugsmingai mutuos, *Human Genome Organisation* (HUGO) prezidentas, kiek užsisvajojęs tarsi profesorius Saulėgraža*, glostė savo žilą barzdikę ar valėsi akinius metaliniais rėmeliais. Romy iškart patiko jo *new age* bruožai: švelnus žvilgsnis, maloni šypsena, laiminga ateitis. Darbo kabinete tvyrojo neapsakomas jaukalas, nelyginant biotechnologijų alchemiko sendaikčių krautuvėlėje, bet buvo akivaizdu, kad toji netvarka neatsitiktinė. Ant sulankstomo stalo gulėjo didžiulė plastikinė dviguba DNR spiralė. Peržvelgiau knygas: *History of Genetics* I, II, III, IV, V tomai. Šiam tarptautinio masto specialistui genominių atradimų naujovės jau buvo sena istorija. Išnarstytas kompiuteris virto gėlių vaza, į kurią postatominis dekoratorius pamerkė plienines šakeles su *Nespresso* kapsulėmis galuose, taip sukūręs nevystančią puokštę.

* Hergé komikso *Tintino nuotykių* personažas: mokslininkas ir išradėjas (*vert. past.*).

– Profesoriau, dėkoju, kad sutikote gaišti savo brangų laiką su mumis susitikdamas.

– Priešaky visa amžinybė...

Jo šveicariškų ledynų žydrumo akys derėjo prie vietos dangaus.

– Galėtumėte paaiškinti mano dukrai, kas yra DNR?

– Mes gimstame su individualiu genomu: tai yra milžiniškas iš dviejų (tėvo ir motinos) padaugintas trijų milijardų raidžių tekstas. Pasulyje visi esam unikalūs individai, nes mūsų genomai yra unikalūs, išskyrus monozigotinius dvynius. Pasakui prisideda somatinės mutacijos dėl saulės, maisto, vartojamų vaistų, užterštumo, gyvenimo higienos ir taip toliau. Tai vadinama epigenetika. Senėjimas irgi yra individualus fenotipas. Vieni individai sensta greičiau už kitus.

Profesorius kalbėjo prancūziškai su šiltu graikišku akcentu. Jei pasaulis po žmogaus eros bus apgyvendintas daktaro Antonarakišo klonų – jame bus gera gyventi.

– Ląstelė yra nemirtinga. Žmonės atsirado Maroke prieš 300 000 metų. Prieš juos buvo kita rūšis, o prieš ją – dar kita rūšis. O *most common ancestor** buvo ląstelė. Ir aš, ir judu turime tą ląstelę. Aš per savo spermą perduodu ją naujai kartai, o jūs, panele, atėjus laikui, perduosite ją per savo kiaušialąstę.

Gal Romy buvo kiek per jauna išklausti kursą apie dauginimąsi. Paskubėjau pakeisti temą.

– Tai kiekvienas iš mūsų turi kažką nemirtingo?

– Būtent. Naujos ląstelės neįmanoma sukurti. Ląsteles galima perprogramuoti, įterpti į jas naujų genų, norint pakeisti ląstelės

* Bendriausias protėvis (*angl.*).

likimą kai kuriuos genus galima pašalinti, bet negalima sukurti naujos gyvos ląstelės. Šiandien dar negalima ir pagaminti naujos bakterijos, nors po dvejų trejų metų gal jau galėsime tai padaryti.

– Papasakokite apie genomo sekoskaitą.

– Šiandien tai labai lengva padaryti. Užtenka paimti du mililitrus jūsų seilių ir išskirti DNR. Kai pradėjau dirbti prieš trisdešimt metų, tai darydavome rankiniu būdu, dabar gi reikia savaitės, kad pamatytume jūsų tris milijardus raidžių. Nepaprastai galinga kompiuterinė programa leidžia palyginti jūsų skirtumus su 2003-iaisiais užbaigtu sekoskaitos etalonu. Šis tarptautinis projektas *Human Genome Project* buvo pradėtas 1990-aisiais, ir man teko laimėti jame dalyvauti. Duomenų bazė prieinama kiekvienam.

– Ar DNR etalonas yra amerikiečio Craigo Venterio?

– Jis atliko savo sekoskaitą lygia greta su mumis. Jungtinėse Valstijose jo DNR sekoskaita atlikta pirmoji, kaip ir keletas kitų žmonių, tarp jų – Hamiltono Smitho, 1978-aisiais apdovanoto medicinos Nobelio premija. Tai tik susitarimas, kuris nereiškia, kad Craigo DNR yra normalus, tiesiog jis iškoduotas pirmiausia ir nuo tada variacijos tiriamos remiantis juo.

– Tėti, galiu eiti pažaisti į lauką?

Mudu su profesoriumi susižvalgėme. Buvo akivaizdu, kad klausytis mūsų pokalbio apie genetikos pažangą Romy atrode ne taip smagu, kaip suptis.

– Gerai, bet niekur nesitrauk nuo žaidimų aikštelės, kad pro langą galėčiau tave matyti. Ir palik savo mobilųjį telefoną įjungtą. Ir nesisupk stačia ant sūpynių. Ir...

– Tėti, juk aš užprogramuota gyventi tūkstantį metų, todėl galiu be baimės čiuožti nuo drambliuko.

Daktaras Antonarakis sugriaudė juoku.

– Panele, jūsų genomo sekoskaita dar neatlikta, tą informaciją reikia patikrinti!

Jis kreipėsi į mane:

– Gal norėtumėt, kad mano asistentė pabūtų su ja, kol kalbėsime?

Jis spustelėjo mygtuką, ir tarpdury pasirodė jauna laborantė. Jos tamsūs plaukai juodavo balto chalato fone, ir ji atrodė laiminga dėl tokio netikėto auklės darbo pasiūlymo bei progos įkvėpti gryno oro. Dvi gražios mergaitės kikendamos išėjo iš kabineto.

– Kur sustojom? – paklausė Antonarakis.

– Ties Craigu Venteriu. Internetė skaičiau apie jo darbus. Tikras Viktoras Frankenšteinas: iš mikoplazmos sukūrė sintetinį genomą. Ir, sako, šuktelėjo „*It's alive!*“ – lygiai kaip pamišėlis mokslininkas iš Mary Shelley romano, atmenat? Daktaras Frankenšteinas sušuko „Jis gyvas!“, kai čia, Šveicarijoje, jo rankų darbo padaras po kelių elektros iškrovų pradėjo kvėpuoti ir judėti, o paskui atsistojo ir visus išsmaugė.

– Neskaičiau *Frankenšteino*, bet suprantu, kur link sukate pokalbį! Craigas Venteris natūralią chromosomą pakeitė chromosoma, kurią sukūrė savo laboratorijoje. Ir jam pavyko ją implantuoti į mažytį gyvą organizmą. Jis net pasilinksmo, jo genome palikęs savo inicialus „JCVI-syn3.0“. Tai dirbtinis padaras, kuris gyvena ir dauginasi.

– Man asmeniškai, tai panašu į mokslininkų žaidybinius eksperimentus. Neabejoju, kad smagu kompiuteriu kurti bakterijas, tik nematau, kur čia žmonijos pažanga.

– Ateityje tai gali padėti sukurti naujas medžiagas, hibridinius degalus, nežinomus lydinius...

Gerai įsidėmėkit šią tiesą: jūs mirsite todėl, kad pasidavėte. Mirsite jūs, o aš ne.

Jean-François Paga nuotr.

Frédéric Beigbeder (Frederikas Beigbederis, g. 1965 m.) – vienas žinomiausių šiuolaikinių prancūzų rašytojų, televizijos, spaudos, reklamos, naktinių klubų žvaigždė. Lietuvių kalba 2002 m. pasirodęs jo romanas „Meilė trunka trejus metus“ iškart tapo perkamiausia knyga, o knygos pavadinimas – sparnuotu posakiu.

Tačiau dabar viskas pasikeitė. Buvęs barų liūtas – ne tik pavyzdingas sutuoktinis, bet ir rūpestingas dviejų dukterų tėvas, besistengiantis joms duoti visa, ko tik jos užsigeidžia. Net ir amžiną gyvenimą. O viskas prasidėjo nuo dešimtmetei dukrai staiga duoto pažado, kad „nuo šios minutės niekas niekada nemirs“. Sulaukęs penkiasdešimties, gyvenimą iš visų jėgų švaistęs autorius apie mirtį ima galvoti nuolat – ir vis labiau jos bijoti. Išėitis? Niekada nemirti. Kaip tai padaryti?

Frédéric Beigbeder leidžiasi į kelionę po naujausius mokslo atradimus, progresyviausias medicinos klinikas, įsiveržia į talentingiausių biologų ir genetikų laboratorijas tam, kad sužinotų, kaip gyventi amžinai. Prisipažinkite, juk ir jūs jau ėmėte maniakiškai rūpintis sveikata, mityba ir dienos režimu? Naktinį klubą pakeitėte sporto klubu? Visa tai daro ir autorius, kiekvieną sekundę nepamiršdamas pasijuokti iš savęs. Įžūliai ir ironiškai jis piešia savo kartos, bailiai drebančios mirties akivaizdoje ir ieškančios nemirtingumo, portretą. Juokinga, negailastinga, aštru, iki skausmo pažįstama.

Meilė trunka trejus metus, tą Beigbeder dėka žino visi. Kiek truks nemirtingumas?

ISBN 978-609-466-343-7

Pirkite internetu
www.tytoalba.lt